

УДК 316.338
Курій Наталія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
**РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ
БІЗНЕС ПРОЦЕСІВ**

Kurii Nataliia

Ternopil Ivan Puluj National Technical University
**THE ROLE OF SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE DEVELOPMENT OF
DOMESTIC BUSINESS PROCESSES**

Тенденції розвитку сучасного світу обумовлюють трансформації у всіх сферах людського життя, зокрема і в економічній. На даний час оновлюються певні аспекти економічної діяльності. Актуалізується увага не лише на прагматичному, а й морально-етичному її вимірі. Тому, особливої значущості набуває осмислення бізнесу крізь призму етичних категорій, зокрема відповідальності. У ХХІ столітті дане поняття набуло міждисциплінарного характеру, тому що, розглядається у філософії, соціології, психології, педагогіці, так і в економіці. Це зумовлено тим, що методи і принципи ведення бізнесу, які

підпорядковані лише практичним інтересам, потребують переосмислення в умовах соціальних трансформацій.

Зростання соціальної відповідальності є закономірним процесом, адже в умовах зростання кількості глобальних загроз, зокрема таких як екологічні, техногенні та інші, збільшення відповідальності є однією з умов подальшого прогресивного прогресу людства. Я вважаю, що у філософії категорія «відповідальність» розглядається у взаємозв'язку та взаємозалежності з поняттям «свобода», так як саме свобода передбачає можливість усвідомленого вибору варіанту поведінки. Особа може бути відповідальною лише тоді, коли вільна у прийнятті рішень та їх реалізації на практиці. Відповідальність є наслідком свободи.

Проблема співвідношення свободи і відповідальності особливо актуалізується в умовах суспільних трансформацій, що відбуваються сьогодні в Україні. Тому соціальну відповідальність варто розглянути у двох аспектах. По-перше, як обов'язок особистості, організацій приймати рішення, які відповідають інтересам як суспільства, компанії, громади, так і кожної окремої людини, що є відображенням етико-морального виміру суспільних відносин. Визнання та прийняття соціальної відповідальності - це бажанням зробити внесок у розвиток суспільства, навіть без наявності зобов'язань і власної користі. По-друге, соціальна відповідальність є універсальною формою зв'язку і взаємозалежності особистості, держави та суспільства, їх здатності оцінити наслідки своєї діяльності для сталого суспільного розвитку. Вона є оптимальним варіантом взаємних та узгоджених інтересів, прав та обов'язків суспільних суб'єктів, своєрідним способом взаємного обмеження їхніх дій щодо природних, економічних, соціальних та культурних реалій.

Отже, відносини між державою, бізнесом, громадянином повинні здійснюватися на принципах соціальної відповідальності, що є запорукою успішного розвитку суспільства.

Модель соціальної відповідальності бізнесу стає все більш затребуваною як система етичних норм та принципів дотриманням соціальної справедливості. Тому діяльність сучасного бізнесу повинна змінити односторонню орієнтацію на досягнення надприбутку, частина якого має використовуватися на соціальні цілі. У сучасній міжнародній практиці підвищується значущість етичного і морально-правового підходів до економічної діяльності. Такі авторитетні установи, як Організація

Об'єднаних Націй, Міжнародна Організація Праці, Організація економічного співробітництва і розвитку все більшу увагу зосереджують на інвестуванні банками і корпораціями розвитку соціальної інфраструктури: медицини, освіти, дозвілля, екології, безпеки праці. Особливо ця проблема актуалізувалася у зв'язку з прагненням України стати членом Європейського Союзу, де соціальній відповідальності приділяється значна увага, а економічна діяльність включає в себе зокрема етичну складову.

Відповідно до європейської практики, соціальна відповідальність бізнесу поширюється на такі основні напрями як: дотримання прав людини; вимог законодавства; ділова та корпоративна етика; захист навколишнього природного середовища; співпраця із співробітниками, споживачами, громадою, суб'єктами господарювання; дотримання міжнародних норм поведінки; прозорість та підзвітність.

Для активізації формування соціальної відповідальності в Україні, насамперед, необхідним є:

- 1) трансформація суспільної свідомості щодо розуміння змісту, значущості соціальної відповідальності для розвитку соціальної держави;
- 2) формування законодавчої бази, яка сприятиме зацікавленості бізнесу у впровадженні соціальних програм;
- 3) створення партнерської мережі, у межах якої учасники отримують широкі можливості для просування корпоративного іміджу на регіональному та макроекономічному рівнях;
- 4) впровадження методології надання допомоги в плануванні та реалізації конкретних соціальних проектів та програм, реалізації корпоративних систем соціальної відповідальності;
- 5) створення бази даних соціальних та екологічних ініціатив, у реалізації яких могли б узяти участь державні органи влади, громадські організації та підприємницькі структури.

На мою думку, реалізація окреслених напрямів сприятиме підвищенню рівня соціальної відповідальності бізнесу в Україні, що сприятиме прогресивним змінам у суспільстві.

Отже, соціальна відповідальність – це категорія, яка ґрунтується на свободі та водночас відображає прагнення особи, організації реалізувати не лише свої утилітарні цілі, але й здійснювати суспільно корисну діяльність. Оскільки глобальні виклики, перед якими постало людство у ХХІ столітті, зумовлюють потребу у соціально відповідальній поведінці від кожної людини, то особливо актуальним є формування такого типу поведінки у веденні бізнесу. Адже запровадження європейських стандартів передбачає морально-етичний вимір економічної діяльності, де соціальна відповідальність є засадничою основою і умовою стабільного розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Краузе О. І., Піняк І. Л., Шпилик С. В. Соціальна відповідальність в контексті діджиталізації бізнесу. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. - 2022. - №11.
2. Резнік Н. Соціальна відповідальність бізнесу: сутніснотеоретичні аспекти Журнал європейської економіки. 2014. Том 13 (№3). С. 296–303.
3. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу: Монографія / Під загальною редакцією М. П. Буковинської. К.: ЦП «Компринт». 2015. 297 с.
4. Єрмоменко О.О. Свобода як обов'язкова передумова відповідальності / Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. 2016. Випуск 24. С. 52–57.